

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Portugaliaja.

Podług Gazet Paryzkich ogłoszono w d. 7. b. m. w Lizbonie wyrok zwalający Kortezy. Czas zgromadzenia jeszcze nie oznaczony; wyrok ten mówi tylko, aby się Zgromadzenie to jak w najkrótszym czasie zebrało. (G. W.)

Wielka Brytania i Irlandyja.

Minister spraw wewnętrznych, P. Peel, dał przyzwolenie swoje na namieniony wniosek Sir Francis Bordetta względem pytania dotyczącego się Katolików; i nie sprzeciwiał się proponowanej naradzie Izby wyższej z niższą. Z tego powodu wezwano Izbę wyższą, aby rzezonane narady odbyć. Izba wyższa przyjęła wezwanie, i narady przeznaczono na dzień 19. Maja.

Krok ten uczyniono w zamiarze poprawienia tego pytania, lecz nie względem rozpoznania onegoż, które teraz Parlament zatrudnia.

W Izbie niższej na żądanie Lorda Althorp, jednego z Sekretarzy admiralicyi, zezwolono rozpoznać wnioski onegoż, podług którego każdy majtek, gdy pewne lata wystużył, ma być wolny od zaciągu. Inne zaś żądanie P. Parnells, aby liczbę marynarzy o 9,000 zmniejszyć, zostało odrzucone, i zezwolono podług pierwotnego wniosku na zaciąg 30,000 marynarzy, oraz i 9,000 żołnierzy morskich.

Książę Wellington zezwolił w Parlamencie na zmieszczenie dawnego nadnżycia, uwłaczającego honorowi wojskowemu, podług którego wskazani na kilkuletnie więzienie przez sądy kryminalne, miasto tego karę tę ponosić powinni w pułkach Angielskich.

Gazeta wychodząca w Penang, jednej z porządności Angielskich w Indyjach wschodnich, wyraża pod d. 28. Listopada r. z., że na półwyspie Malakka, w tylnych Indyjach, odkryto kopalnie złota. Kompanija używa do niej 300 robotników. Takowa położona tray dni drogi od Malakki blisko góry Ophir.

Walka między Londyńskim, a Edynburskim klubem szachowym, wszczęta przed czterema laty trwa dotąd. Grano cztery partyje, z których każdy klub wygrał po dwie. Piątą tak dalece pominięto, iż z każdej strony tylko jeszcze po trzech i pięciu chłopców pozostało. Jednakże

ślychać, iż partyja tak teraz stoi, że klub Londyński bez straty może wziąć gońca (*laufra*), co może grę ukończyć.

Gazeta Kalkuty z d. 18. Października donosi o przybyciu tamże Lorda Amherst i jego małżonki z podróży, dla zwiedzania prowincyj wyższych przedsięwziętej. — Rozkaz dzienny Wielkorządcy w Radzie, datowany z zamku William (Kalkuta) d. 30. Października, jest tej osnowy: »Ponieważ Jego najjaśniejsza Mość Soliman Jah Nasseer ooddeen Hyder, syn zmarłego Monarchy Aboul Moozuffer Moiz oodeen, Szah Zumeen Ghazee ooddeen Hyder, nastąpił na tron Państwa Qude w d. 20. b. m., przeto podobalo się wysoce zacnemu Wielkorządcy w Radzie rozkazać, aby na obchód tego zdarzenia dana była jedna salwa z dział, a trzy z ręcznej broni ze wszystkich wałów fortecy William i na wszystkich stanowiskach wojska.« (G. W.)

Francyja.

Na posiedzeniu Izby Depntowanych w d. 19. Maja P. Segny, zdał sprawę imieniem Kommissyi upoważnionej do rozpoznania projektu do prawa dotyczącego się druku pism peryjodycznych. Wniósł on na przyjęcie prawa z odmianami przez niego podanemi. Izba postanowiła wziąć projekt ten pod rozwagę po rozpoznaniu prawa względem dodatkowego kredytu 300 mil. fr., projektu o wykładzie praw, i prawa dotyczącego się Departamentów, a wtedy, jak sądzą, przystąpi do narad nad budżetem. Po wysłuchaniu powyższego raportu trudniła się Izba dalszém rozpoznaniem pożyczki czterech mil. rentów.

Na posiedzeniu Izby Depntowanych w d. 16. Maja, Minister wojny, de Caux, dał Izbie niektóre objaśnienia względem użycia żądanych pieniędzy, przeznaczonych do postawienia wojska na zupełnej stopie pokojowej. Doniósł on, iż aby w tym stanie było, brakuje 54,000 ludzi i 6,000 koni, i że owa część pożyczki 80 mil., która ma być Ministrowi wojny oddana, przeznaczona jest, aby ludzi do tego uzupełnienia należących, powołać do broni. (O wyroku król. względem naboru 60,000 ludzi z klasy 1827 r. jużśmy namienili.)

Jenerał Sebastiani jako zdawca sprawy je-

szcze raz zabrał głos. Najważniejsza część jego mowy, była ta, w której wyjaśniał stan teraźniejszy wojska francuzkiego. Uczynił on uwagę, że gdyby całe wojsko stanęło na stopie pokoju, to jest: 283000 ludzi, byłaby gotowa siła do boju 195937 ludzi. Atoli, spytają mnie się, jakim sposobem utrzymanych będzie przeszło 280000, gdy teraźniejszy budżet Ministerstwa wojny, wynoszący 194 mil. fr. rocznie, wystarcza tylko na utrzymanie 232000 ludzi. Co stać się może tym sposobem, że nowozacieżnych 60000 ludzi umieści się w dawnych zarodach (cadres), lub że owe 16 pułków, które dopiero mają po 2 batalijony trzeciemi, będą powiększone. W tedy, powiększając liczbą rocznie urlopowanych, będzie można bez wszelkiego uszczerbku, przyprowadzić wojsko do żądanego stanu bez powiększenia kosztów; w drugim przypadku, t. j. gdyby utworzenie nowych zarodów przeniesiono nad 16 batalijonów, zatem roczne koszta podwyższyłyby się o 3 mil. 200000 fr. W końcu dodał Jenerał Sebastiani, iż istotnie, gdyby ostatnie Ministerjum użyło było stosownie ze zw. lonych dla Wydziału wojennego rocznie w przecięciu 200 mil. fr., niepotrzebowałoby teraz uzupełniającego kredytu. Miasto tego pieniądze owe obrocono na wystawienie niepotrzebnych budowli, fabrykę niezdatnej broni, i umóstwa innych niepożytecznych wydatków.

Podług Gazety francuzkiej, wszyscy liberalni deputowani na odprawionem zgromadzeniu, uchwalili żądać po Ministrach uwolnienia wszystkich wyższych urzędników nie postępujących w myśli liberalistów, jakoteż uwolnienia mniejszych kościelnych seminaryjów od dozoru Biskupów. Inne wnioski jakoto: przywrócenia gwardyi narodowej Paryżkiej, z niesienia siedmioletniej trwałości Izby i t. d., odrzucono.

Żądania w mowie będące mają być warunkiem, że gdyby nie były dopełnione, całe liberalne stronictwo sprzeciwić się będzie przyjęciu budżetu. Zgromadzenie wybrało komisysją, aby zawiadomiła Ministerjum o tej uchwałie. Członkami tej komisysji są: Benjamin Constant, Gauthier, Pressac, Kaźmierz Perier i Sebastiani.

Kontr-Admirał Roussin, na pokładzie okrętu Jean Bart o 74 działach wyszedł pod żagle z Brest w d. 9. t. m.; towarzyszy mu nowa fregata Terpsichore o 60 działach i Aretheusa o 44. Diwizya ta przeznaczona była nasamprzód na morze południowej Ameryki, teraz twierdzą, że z powodu zaspokajających oświadczeń, które Rząd odebrał z Rio de Janeiro, siła ta morska wyszła na inne przeznaczenie.

Dziennik z Havre mówi: »Gazety mówily z pewnością o zrzeczeniu się Dom Pedra na krzyż córki swojej i sądziły, że wiadomość tę przywiózł do Francyi okręt Henriette, który z Rio de Janeiro do przystani w Havre zawinął. Atoli okręt ten nie przywiózł żadnego listu. Wzryby o tym politycznym czynie namieniał. Ze zdi Dzienniki Paryżkie i Londyńskie dokument zrzeczenia się dosłownie umieścily, przeto nie można o tem wątpić; wszakże rzeczonny dokument przesiał przez inną sposobność, a nie przez pomianoną, nadejść do Europy.« (G. W.)

Szwajcaryja.

Kanton rządzący Zurych okólnikiem z d. 3. Maja oznajmił Stanom przedmioty, majce być wniesione na obrady tegorocznego Sejmiku, który w d. 7. Czerwca będzie otworzony.

Uchwały z roku 1822 przeciwko nadużyciu druku względnie Państw zagranicznych i wagle den policyi nad obcymi, będą wniesione, abydalej istniały, i do tych projektów dołączona będzie nowa uchwała, »względem nadużycia publicznego postępowania w sprawach wewnetrznych.« (G. W.)

Niemcy.

Jej. o. k. Wysokość, Arcy-Xiężna Maryja Austryjaska, małżonka Arcy-Xięcia Józefa Pałaty na Węgierskiego, wraz ze swoim synem Arcy-Xięciem Alexandrem i siostrą swoją dziedziczącą Xiężną Sasko-Altenburską, ostatnia ze swoich małżonkiem i trzema Xiężniczkami Maryją, Teresą i Elżbietą przybyli dla odwiedzenia rodziny królewskiej do Sztuttgartu i myślą tamże kilka tygodni tabawic. Cesarzsko-Rossyjski Posel, bawiący od lat 14 na Dworze Badeniskim w Karlsruhe, Rada Stanisław Struve, umarł w d. 6. Maja. Ze znamienitych wiecnosnością i uległością służył swojemu Monarsze przez lat 47. (D. A.)

Prussy.

Król Juno raczył w d. 14. z. m. przyjąć król Francuzkiego nadzwyczajnego Posła i pełnomocnego Ministra Hr. d'Agoult, i odebrać od niego list onegoż zawierzytelniający.

JK. Wys. Xiężę Wilhelm Pruski (syn Króla Jmci) powrócił z Petersburga do Berlina. (G. W.)

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 29. Maja. —

JW. Jenerał jazdy Hrabia Pahlen przybył do Warszawy.

Szambelan i Dyrektor Kancelaryi Sekretaryjaty Stanu, Ignacy Turkuł, wyjechał do Izmaila.

Kurs listów zastawnych,

z d. 29. Maja 1828.

Za sto Złp. w listach zastawnych bez 3ch kuponów, białych.

Przedający żądają Złp. 83 gr. —

Kupujący dają — 82 — 15.

Lotnie sprzedano po 81 — -- (K.W.)

Rossyja.

— Z Petersburga 7. (19.) Maja. —

N. Pan przesłał do rządzącego Senatu ukaz następującej osnowy:

Dnia 23. Kwietnia. — » Kanonikowi Wileńskiej rzymsko-katolickiej katedry, doktorowi teologii, Andrzejowi Kłagiewiczowi, najmitościwiej rozkazujemy być Biskupem suffraganem Wileńskim, i zarządzać dyecezyą Wileńską rzymsko-katolicką, do późniejszego rozkazu, pod okiem Metropolity Cieciszowskiego, któremu też on obowiązany zdawać sprawę z zarządu, i trzymać się przewodnictwa rad Metropolity w głównych środkach potrzebnych do porządkowania dyecezyi. Na utrzymanie tego koadjutora oddać majątki stołowe, należące do suffraganii Wileńskiej, w posiadanie których ma go teraz wprowadzić zwierzchność gubernijalna; a na potrzeby zarządzania dyecezyją, i na kancelaryją, wypłacić Kłagiewiczowi po trzy tysiące pięćset rubli srebren na rok. «

J. K. Moś Xiążę Eugienijusz Wirtembergski, dnia 26. z. m. wyjechał z tutejszej stolicy do Izmaitu.

Tajny Radca Xiążę Galicyń, Jeneralny Dyrektor wydziału poczt, ogłosił: iż w miesiącu bieżącym zaprowadzony zostanie dylizans na drodze z Petersburga do Radziwiłowa, i napowrót, przez miasta Witebsk, Mohilew, przez Białą Rossyją, Czernichów, Kijów i Żytomierz. Za całą tę przestrzeń opłata wynosić ma 275 rubli, i stosunkowo mniej za odległości pośrednie; zapisać miejsca w dylizansie odbywać się będzie wільja odchodn, i to wtenczas tylko gdyby miejsca nie były jeszcze zajęte na całą drogę; po stacyjach będzie można także zapisywać miejsca niezajęte. (M.W.)

Jak zapewniają, rossyjska flotta stojąca na kotwicy w przystani wojennej w Sebastianopolu odebrać miała rozkaz, wzięć 30000 ludzi, przewieźć je na brzeg turecki morza czarnego poniżej ujścia Donaju, i tam na ląd wysadzić.

(G. L. Niem.)

Turcyja.

— Ze Stambułu d. 10. Maja. —

(bawa bliższej wojny z Rossyją bardzo znacznie zmniejszyła się w ostatnich czternastu

dniach. Z powodu, że wiadomości z Xiąstw nie zawierały nic o poruszeniu wojsk Rossyjskich, i tu żądanych nowych środków ostrożności nie przedsiębrano, a nawet nie było widać z moczenia obrony, nakoniec, że zapowiedziane zebranie się wojska do obozu pod Daud Paszą nie przyszło do skutku, i Seraskier Hussein Pasza nie wyruszył; nadzieja utrzymania pokoju musiała znowu zająć w publiczności przewagę.

Postępowanie Sultana i jego Ministrów przy czyniło się także do tego. Sultán pokazuje się częściej niżeli wprzód ludowi na czele wojska swojego, bywa na jego obrotach, i sam kieruje manewrami piechoty i jazdy; oprócz tego należał ón także do różnych uroczystości i zabaw, które nie wskazywały mającą blisko nastąpić wojnę. Tak w d. 1. Maja udał się na wyspę Halki, jedną z wysp Xiążących, położoną na morzu białem, gdzie od niepamiętnych czasów żaden z Władzców O:romańskich nie postał, a gdzie mu Kapudan Pasza wyprawił ucztę, na której znajdowali się: W. Wezyr, Seraskiery Chosrew i Hussein, i Vice-Admirał Tahir Pasza. Późem zwiedził różne klasztory Greckie tej wyspy, i każdemu przeznaczył w darze po 500 piastrow. Przy nadchodzącym zmroku, aby Sultanowi wystawić skutek branderów, spalono nie daleko wyspy stary okręt wojenny, za niezdatny uznany.

W dniu 8. t. m. udał się Sultán z Seraju z całym swoim Dworem do mieszkania letniego w Besziktasz (na europejskim brzegu Bosforu), i Ministrowie Porty zamysłali wyjechać do swoich domów wiejskich.

Dotychczasowy Mufti Kazisa de-Efendi został w d. 6. t. m. niespodziewanie złożony, i jego miejsce zastąpił Jasenszi Sade-Efendi, który już dawniej, podczas byłego polubienca Halet-Efendi, urząd ten sprawował. Ma ón być surowszych zasad religijnych, niżeli jego poprzednik; tymczasem mianowanie jego nie miało dotąd żadnego wpływu na interesa rządu.

Uгода z Serwijanami przychodzi do skutku. Codziennie spodziewają się powrotu gońca, wysłanego do Miłosza i sporządzenia firmanu, który uregulować ma konstytucyją Serwii, podług umowy traktatu Ahiermańskiego. (D. A.)

— Z Belgradu, 20. Kwietnia. —

W Belgradzie znajdują się kilka tysięcy regularnego wojska. W Sabaczy, Semendria, Nissa, i innych mniejszych stanowiskach, około 10000 rozmaitego żołnierstwa. Z Stambułu nic tu nie słychać nowego. Komunikacyja z stolicą jest wprawdzie ciągle bardzo wielka, gdyż tam przewożą z miasta tutejszego rozmaite efekta,

Broń i amunicją, ale rzadko kiedy odbierami inne wiadomości jak tylko dotyczące się handlu.

— *Od granic Tureckich.* —

Gazeta agrarska następujące miłości doniesienia od granic Ottomańskich: » Belgrad utrzymuje się przez haracz, który Serwianie regularnie muszą składać w żywności, za co uwolnieni zostali od podwójnej dziesięciny, która dawniej tak bardzo uciskała rolników. Od czasu pewnego, starsi narodu rozmyślają nad tem, aby podatek ten zamienić na pieniądze, i kwotę ustanowioną ratami wypłacać; przy zmianie ceny zboża, podług której, w okolicy tej, zmieniają się ceny wszystkich potrzeb, Paszy zdaje się niedogodnym w inny sposób jak dotychczas zapewnić żywność dla twierdzy. Odrzucił więc wszystkie poczynione mu projekta i żąda koniecznie, aby podatki, jak dotychczas, składane były w płodach naturalnych.

Powiadają, iż w Bułgarii i Rumelii Turcy zgromadzili, licząc w to załogi miejsc warownych: 20000 wojska regularnego, 20000 gwardyj przyboycznych Paszów, i około 100000 milicyi.

Seraskier Hussein Pasza przybył do Adryanopola, i objął dowództwo nad wojskiem za górami Bałkanu; dowództwo zaś nad wojskiem między temi górami i Dunajem, miał Sułtan powierzyć staremu wojownikowi Abdorramun-Paszy Bosnii.

(M.W.)

Multany i Wołoszczyzna.

Podług wiadomości z Bukaresztu z dnia 20. Maja, główna kwatera Feldmarszałka Hr. Wittgensteina znajduje się we wsi Hadszi-Kapitan, na dwa wystrzały działowe od Braiłowa, twierdzy mocno ściśnionej. W. Xiążę Michał przybył tamże w d. 17., gdzie dniem wpródy nadeszły działa wielkiego wagomiaru do oblężenia. Komendant Turecki wezwany do poddania twierdzy, odpowiedział, iż zupełnie nie wie, że jego Pan, Sułtan, ma wojnę z Rosyją, i bez jego rozkazu nie może oddać powierzonej sobie twierdzy. Ztąd przedsięwzięto przygotowania, aby tę ważną twierdzę jak najspieszniej opanować, i ułatwić żeglugę na Dunaju od Izmailowa aż do Oltenicy, gdzie ma być most na palach zbudowany. Bombardowanie twierdzy Braiłowa rozpocząć się miało w d. 18.

Wojsko Rosyjskie, będące nateraz w Wołoszczyźnie, wynosić ma 50,000 ludzi, z których 6000 zajmuje Bukareszt, reszta wyruszyła po części ku Giürgewo i Oltenicy, a po części do całej Wołoszczyzny.

Naczelnym Dowódcą tego korpusu jest Jenerał Roth, który używa wszelkich sposobów, aby zebrał potrzebne materyjały do rzucenia mostu na łyżwach pod Oltenicą; twierdzą, iż najpóźniej w dniach czterdziestu przejdzie Dunaj, i wyruszy prosto ku Szumli.

Hr. Pahlen przybył w d. 19. Maja do Bukarestu; dnia następującego poszedł do kościoła metropolitalnego, gdzie mu wszyscy zebrani Bojarowie złożyli swoją uniożność. Xiążę Ghila znajdował się jeszcze w d. 20. w Kimpina.

(D. A.)

Wiadomości z Grecyi.

Dostrzegacz Austryjacki mówi: Przez Korfu odebraliśmy kilka numerów gazety francuzkiej, wychodzącej dawniej w Hydrze, teraz w Eginie pod tytułem: *L'Abeille Grecque*; takowe dochodzą do dnia 17. Kwietnia (n. s.). Numer z d. 10. Kwietnia donosi o przybyciu w d. 4. t. m. do Eginy Hr. Viaro Capodistrias (brata Prezydenta); z Korfu, gdzie dotąd mieszkał; odbył on podróż na wojennym Greckim brygu Herkules pod Kapitanem N. Jannitzi. — Ten sam numer donosi: JW. Prezydent wsiadł dzisiaj (7. t. m.) o godz. 11. rano w towarzystwie Sekretarza Stanu, P. Trikupis i P. Manrokordatego na małą galotę, i popłynął do Methana, dla odprawienia obrotów wojennych z regularnym korpusem, dowodzonym przez Pułkownika Fabviera, który powrócił do Scio. Z tamąd uda się do Poros, dla oglądania nowego instytutu wychowania dla dzieci i sierot naszych walecznych Palikarów, którego dozór poruczył P. Kleobulos. Wczoraj (9. Kwietnia) około godziny 6 wieczorem powrócił Prezydent do Eginy.

Numer z dnia 14. Kwietnia zawiera wyrok, na mocy którego znowu sześciu nowych Członków Panhellenionu jest mianowanych, a to do wydziału skarbu: PP. Jerzego Stavro i Alex. Condostalvo; do spraw wewnętrznych: PP. Jerzego Sutzo i Jana Janata; do wydziału wojny: PP. Alex. Maurokordato i Viario Capodistria.

Numer z d. 17. t. m. wyraża: » JW. Prezydent odpłynął we Wtorek d. 15. t. m. w południe na Angielskim brygu wojennym Musquito do E-leusis i Koryntu. Twierdzą, że obejrzy potrzeb twierdz lądu stałego, aby się sam o ich potrzebach i źródłach pomocnych przekonał. Towarzyszy mu Grecki wojenny bryg Temistokles, pod Kap. Dymitrem Orlow, i inny okręt; na ostatnim znajdował się Sekretaryjat i reszta osób w służbie JW. Prezydenta.

(D. A.)

(Do tego Numeru Gazety dołączony jest Ner. 22. Rozmaitości.)